

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/41/2021
Identifikačné číslo spisu: 8219200219
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:8219200219.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ X. X., bývajúcej v W., 2/ L. X., bývajúceho v W., obaja zastúpení JUDr. Ivanom Savčákom, advokátom, so sídlom v Bardejove, Partizánska 45, proti žalovanému EOS KSI Slovensko, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, zastúpenému splnomocnencom Remedium Legal, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, IČO: 53 255 739, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského splátkového úveru, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 7Csp/6/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. júla 2020 sp. zn. 8Co/112/2019, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 20. júla 2020 sp. zn. 8Co/112/2019 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ a „okresný súd“) rozsudkom z 29. mája 2019 č. k. 7Csp/6/2019-190 určil, že spotrebiteľský úver poskytnutý žalobcom 1/ a 2/ na základe zmluvy o splátkovom úvere uzavretej so Slovenskou sporiteľňou, a. s. je bezúročný a bez poplatkov; a zároveň žalobcom 1/ a 2/ priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd uviedol, že v konaní vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 3C/180/2015 nebol uplatnený totožný právny nárok, ktorý je uplatňovaný žalobcami v tomto súdnom konaní, pretože v tomto konaní si žalobcovia uplatnili určovací nárok a nie nárok na plnenie z totožného právneho dôvodu, o ktorom už bolo rozhodnuté platobným rozkazom z 21. mája 2015 č. k. 3C/180/2015-44. V tejto súvislosti súd poukázal na komentár k § 230 Civilného sporového poriadku (bližšie pozri Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 838 s.).

1.2. Súd žalobcami uplatnený nárok na určenie, že úver poskytnutý na základe zmluvy o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXX z 28. júna 2006 je bezúročný a bez poplatkov, kvalifikuje ako nárok na určenie právnej skutočnosti, v zmysle § 137 písm. d/ CSP, čo predpokladá § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a

doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.01.2018, preto je potrebné uvedení procesnú podmienku existencie právnej normy v osobitnom predpise pripúšťajúcej takýto žalobný nárok považovať za splnenú, bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 písm. c/ CSP.

1.3. Z predložených listín súd ďalej považoval za preukázané, že Slovenská sporiteľňa a. s. oznámením z 20. mája 2013 vyhlásila mimoriadnu splatnosť úveru č. XXXXXXXXXX z 28. júna 2006, a že následne po zosplatení úveru došlo zmluvou z 27. júna 2013 k postúpeniu pohľadávky z predmetného úveru zo Slovenskej sporiteľne a. s. na žalovaného. Súd prvej inštancie konštatoval, že výška RPMN uvedená v zmluve je nesprávna a uvedenie nesprávneho (nižšieho) údaje o výške RPMN je potrebné hodnotiť tak, ako keby údaj RPMN v zmluve uvedený nebol, pretože správny údaj o RPMN v zmluve v skutočnosti absentuje. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov v akejkoľvek inej výške ako vypočítanej správne podľa vzorca uvedeného v prílohe zákona o spotrebiteľských úveroch, nemôže mať za následok splnenie povinnosti podľa § 4 ods. 2 písm. g/ zákona o spotrebiteľských úveroch, následkom čoho je potrebné aj v danom prípade vyhodnotiť poskytnutý úver za bezúročný a bez poplatkov. Vzhľadom na obsah uplatneného žalobného nároku tak bolo žalobe v plnom rozsahu vyhovie.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“ a „krajský súd“) rozsudkom z 20. júla 2020 sp. zn. 8Co/112/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a určil, že žalobcovia vo vzťahu k žalovanému majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. K žalovaným uplatnenej odvolacej námietke res iudicata odvolací súd v celom rozsahu poukázal na komentár k ustanoveniu § 230 Civilného sporového poriadku: „Z výroku, že žalovaný je povinný plniť žalobcovi určitú peňažnú sumu, nie je možné nijako rozumne vyvodiť výrok o platnosti určitého právneho úkonu či (ne)existencii práva. Dovodzovať tieto závery z odôvodnenia rozsudku je rovnako nesprávne, pretože účinky spojené s materiálnou právoplatnosťou môže nadobudnúť iba a výlučne enunciát rozsudku, nie jeho odôvodnenie. Výrok o splnení povinnosti už nemôže mať účinok na prejudiciálne posúdenie (určenie) existencie alebo neexistencie práva, ktoré determinuje výrok o plnení. Tieto funkcionality už účinnosťou Civilného sporového poriadku preberá medzitémny rozsudok podľa ustanovenia § 214 ods. 2 CSP. Výrok o splnení povinnosti tak je prekážkou veci rozsúdenej len voči iným (ďalším) potenciálnym výrokom o splnení povinnosti vyplývajúcej z totožného skutkového základu medzi tými istými subjektami, nie voči neexistujúcemu meritómemu určeniu determinujúceho práva.“ (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha : C. H. Beck, 2016, 1540 s. 838). Taktiež poukázal na R 87/1989: „Totožnosť veci je daná jednak totožnosťou účastníkov, jednak totožnosťou predmetu rozhodovania; v prieskumnom konaní podľa § 244 a nasl. O. s. p. by išlo o totožný predmet rozhodovania, keby opravný prostriedok smeroval proti tomu istému rozhodnutiu, ktoré už bolo súdom skúmané.“

2.1. Podľa názoru odvolacieho súdu dospel súd prvej inštancie k správne záveru o nesprávne uvedenej výške poskytnutého úveru. Z obsahu spisu vyplývalo, že žalovanému v skutočnosti nebola poskytnutá suma 200.000 Sk, ale suma 196.000 Sk, nakoľko žalovaný si čiastku 4.000 Sk započítal ako poplatok za poskytnutie úveru ešte pred reálnym čerpaním úveru. V rámci predpokladov potrebných pre výpočet RPMN totiž žalovaný vychádzal z nesprávnej výšky poskytnutého úveru. Uvedenie nesprávneho údaje RPMN je klamaním spotrebiteľa a niet dôvodu priznávať takejto praktike miernejšie dôsledky ako tie, ktoré predpokladá zákon pri neuvedení RPMN v ustanovení § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z. z. Vzhľadom na skutočnosť, že súd prvej inštancie dospel k záveru o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru na základe absencie/nesprávneho uvedenia náležitostí uvedených v ustanovení § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z. z., odvolací súd nepovažoval za potrebné sa vyjadriť k odvolacím námietkam týkajúcich sa absencie ďalších obligatórnych náležitostí. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobcom s poukazom na úspech v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. d/, f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Dovolateľ uviedol, že o nárokoch vyplývajúcich zo zmluvy o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXX bolo už súdom právoplatne a vykonateľne rozhodnuté platobným rozkazom Okresného súdu Bardejov, č. k.

3C/180/2015-44. Podľa žalovaného nie sú splnené procesné podmienky pre toto konanie, nakoľko nemožno rozhodovať o tej istej veci, súd mal konanie z dôvodu neodstrániteľnej procesnej vady zastaviť (prekážka res iudicata). Dovolateľ považuje za nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom právne posúdenie odvolacej námietky spočívajúcej v existencii prekážky veci už rozhodnutej (exempcio rei iudicatae). Vytýkal odvolaciemu súdu v tejto otázke, že neaplikoval ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu; opieral sa o rozhodnutie publikované ako R 110/2003, v ktorom dovolací súd uviedol, že právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie vytvára z hľadiska identity predmetu konania prekážku veci rozsúdenej pre konanie o žalobe na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, vychádzajúcej z rovnakého skutkového základu (z rovnakého skutku). Uviedol, že predmetná úverová zmluva už bola predmetom súdnej kontroly s tým, že vtedy konajúci súd nevzhladol žiadne neprijateľné podmienky, resp. porušenie zákona o spotrebiteľských úveroch a s tým súvisiace prípadné určenie úveru za bezúročný a bez poplatkov. V právnom štáte je neprípustné, aby súdy na jednej strane judikovali právo a na strane druhej, na objektívne rovnakom skutkovom deji toto právo v inom konaní spochybnili a určili neplatnosť predtým platného titulu. Uvedený postup považuje žalovaný za rozporný s princípom právnej istoty, ktorý predstavuje základný atribút CSP, ako aj právneho štátu a poukázal pritom na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 14/07 zo 17. mája 2007. Taktiež podľa uznesenia Najvyššieho súdu z 13. októbra 2009 sp. zn. 5 Cdo 120/2009 prekážka rozsúdenej veci nastáva vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec.

3.1. Okresný súd a krajský súd sa zároveň odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V rozhodnutí publikovanom ako R 110/2003 (rovnako porovnaj rozhodnutie NS SR sp. zn. 3 Cdo 42/2006) uviedol, že právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie vytvára z hľadiska identity predmetu konania prekážku veci rozsúdenej pre konanie o žalobe na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, vychádzajúcej z rovnakého skutkového základu. Žalovaný je názoru, že je naplnený dovolací dôvod aj podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Žalovaný má za to, že okresný súd a krajský súd vec nesprávne právne posúdili, ak posúdili, že poskytnutý úver je potrebné považovať za bezúročný a bez poplatkov pre uvedenie nesprávnej výšky RPMN. Žalovaný zastáva názor, že v prejednávacom prípade nemožno spochybniť, že výška RPMN bola postupom vypočítaná v súlade so zákonom o spotrebiteľských úveroch platným v čase uzavretia zmluvy. Žalovaný má za to, že posudzovaná zmluva obsahovala všetky náležitosti vyžadované zákonom o spotrebiteľských úveroch. Zákon o spotrebiteľských úveroch účinný v čase uzatvorenia zmluvy navyše sankcionoval bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou iba taký spotrebiteľský úver, ktorý bol poskytnutý na základe zmluvy, ktorá neobsahovala ročnú percentuálnu mieru nákladov. Poskytnutý úver preto podľa názoru žalovaného nie je možné posudzovať ako bezúročný a bez poplatkov a žaloba žalobcov je v celom rozsahu nedôvodná. Na záver dovolateľ žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie; eventuálne, aby dovolací súd zmenil napadnuté rozhodnutie tak, že konanie zastaví, nakoľko je tu daná prekážka právoplatne rozhodnutej veci a žalovanému prizná voči žalobcom nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v plnom rozsahu.

4. Žalobcovia 1/ a 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že rozhodnutie tak súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu považujú za vecne správne, riadne zdôvodnené a v súlade s rozhodovacou praxou súdov. Žalobcovia sú toho názoru, že súdy nižšej inštancie sa dostatočným spôsobom vysporiadali s dôkazmi a žalovaný vo svojom dovolaní neuvádza podľa nich také skutočnosti, na základe ktorých by mal byť v dovolacom konaní úspešný. Žalobcovia navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalovaného zamietol ako nedôvodné a priznal žalobcom nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. a/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

8. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní.

10. V danom prípade žalovaný namietal aj vadu zmätočnosti konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi túto procesnú vadu sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súde musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súde sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

12. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou

všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

13. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

14. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

15. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

16. Vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) najvyšší súd ustálil, že podľa názoru dovolateľa, k zásahu do jeho práva na spravodlivý proces došlo postupom odvolacieho súdu tým, že odvolací súd nereagoval žiadnym spôsobom na jeho námietku, že o nárokoch vyplývajúcich zo zmluvy o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX bolo už súdom právoplatne a vykonateľne rozhodnuté platobným rozkazom Okresného súdu Bardejov, č. k. 3C/180/2015-44. Z uvedeného dôvodu tak nie sú splnené procesné podmienky pre toto konanie, nakoľko nemožno rozhodovať o tej istej veci, a súd mal konanie z dôvodu neodstrániteľnej procesnej vady zastaviť (prekážka *res iudicata*). Namietal, že v rozhodnutí publikovanom ako R 110/2003 (porovnaj aj NS SR sp. zn. 3 Cdo 42/2006) sa konštatuje, že právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie vytvára z hľadiska identity predmetu konania prekážku vecí rozsúdenej pre konanie o žalobe na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, čo predstavuje aj skutkový základ v prejednávanej veci, s ktorým rozhodnutím sa odvolací súd žiadnym spôsobom nevysporiadal a nedal žiadnu odpoveď.

17. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia (v bode 27., 28.) k odvolacej námietke žalovaného ohľadne prekážky rozsúdenej veci (*res iudicata*) v konaní vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 3C/180/2015 v celom rozsahu poukázal na komentár k ustanoveniu § 230 Civilného sporového poriadku: „Z výroku, že žalovaný je povinný plniť žalobcovi určitú peňažnú sumu, nie je možné nijako rozumne

vyvodit' výrok o platnosti určitého právneho úkonu či (ne)existencii práva. Dovodzovať tieto závery z odôvodnenia rozsudku je rovnako nesprávne, pretože účinky spojené s materiálnou právoplatnosťou môže nadobudnúť iba a výlučne enunciat' rozsudku, nie jeho odôvodnenie. Výrok o splnení povinnosti už nemôže mať účinok na prejudiciálne posúdenie (určenie) existencie alebo neexistencie práva, ktoré determinuje výrok o plnení. Tieto funkcionality už účinnosťou Civilného sporového poriadku preberá medzitimny rozsudok podľa ustanovenia § 214 ods. 2 CSP. Výrok o splnení povinnosti tak je prekážkou veci rozsúdenej len voči iným (ďalším) potenciálnym výrokom o splnení povinnosti vyplývajúcej z totožného skutkového základu medzi tými istými subjektami, nie voči neexistujúcemu meritómemu určaniu determinujúceho práva.“ (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha : C. H. Beck, 2016, 1540 s. 838). Taktiež poukázal na R 87/1989: „Totožnosť veci je daná jednak totožnosťou účastníkov, jednak totožnosťou predmetu rozhodovania; v prieskumnom konaní podľa § 244 a nasl. O. s. p. by išlo o totožný predmet rozhodovania, keby opravný prostriedok smeroval proti tomu istému rozhodnutiu, ktoré už bolo súdom skúmané.“

18. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd na žalovaným uplatnenú námietku týkajúcu sa prekážky res iudicata (č. l. 166 „...o nárokoch vyplývajúcich zo zmluvy o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX z 28. júna 2006 bolo právoplatne a vykonateľne rozhodnuté platobným rozkazom Okresného súdu Bardejov č. k. 3C/180/2015-44 a žalobcovia boli zaviazaní na zaplatenie sumy 5.821,83 eur s prísl. ...“) a s ňou spojenú odvolaciu argumentáciu (č. l. 198 „vo veci sp. zn. 3C/180/2015 konajúci súd už pred vydaním platobného rozkazu posúdil zmluvu a nároky z nej plynúce a právoplatne rozhodol, preto sa žalobcovia podanou žalobou domáhajú vydania rozhodnutia vo veci, o ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté, na základe uvedeného tak rozhodnutie súdu spôsobuje zmätočnosť a je v rozpore s princípom právnej istoty, keďže žalobcovia sú povinní plniť v zmysle platobného rozkazu, ktorý vychádza z rovnakého právneho titulu - úverovej zmluvy, ako rozsudok súdu, ktorým bolo rozhodnuté o bezúročnosti a bezpoplatkovosti predmetného úveru.“) korektným spôsobom nereagoval. V odôvodnení len poukázal na komentár k ustanoveniu § 230 CSP a publikované rozhodnutie R 87/1989 avšak neuviedol, ako sa vysporiadal so žalovaným namietanou skutočnosťou, že už v konaní sp. zn. 3C/180/2015 súd posúdil zmluvu a nároky z nej plynúce a právoplatne zaviazal žalobcov na plnenie, čím rozhodnutie súdu o bezúročnosti a bezpoplatkovosti zmluvy o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX z 28. júna 2006 v tomto konaní vychádzajúce z rovnakého právneho titulu - predmetnej úverovej zmluvy spôsobuje zmätočnosť. Potreba vysvetlenia myšlienkového postupu odvolacieho súdu je naliehavá aj z hľadiska namietaného narušenia princípu právnej istoty.

19. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016 a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prejednávanej veci. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v predmetnej veci je nedostatočne odôvodnené v otázke, ktorá bola zásadnou pre náležité posúdenie správnosti rozhodnutia súdu o uplatnenom nároku, a to v otázke res iudicata vo vzťahu k právoplatnému a vykonateľnému platobnému rozkazu vydanému Okresným súdom Bardejov, č. k. 3C/180/2015-44, ktorým bolo rozhodnuté o nárokoch vyplývajúcich zo zmluvy o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX. Odvolací súd náležite nezdôvodnil otázku, prečo predmetný platobný rozkaz vo vzťahu k žalobe v tejto veci netvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci a to vzhľadom na doterajšiu ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, na ktorú poukázal aj samotný žalovaný v priebehu konania ako aj v samotnom dovolaní, a na ktorú odvolací súd nedal žiadnu odpoveď okrem citácie výkladu k ustanoveniu § 230 Civilného sporového poriadku. Pokiaľ odvolací súd uviedol vo svojom rozhodnutí len odkaz na komentár k § 230 CSP bez konkrétnej reakcie na prejednanú vec, ako aj samotné právne následky tohto rozhodnutia na sporové strany vo vzťahu k právoplatnému rozhodnutiu vo veci sp. zn. 3C/180/2015 a žalovaným namietané porušenie princípu právnej istoty, nebol tento jeho postup správny a týmto došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces.

20. Z dôvodu uplatnenia princípu hospodárnosti (článok 17 Základných princíпов CSP) dáva dovolací súd do pozornosti, že negatívna stránka materiálnej právoplatnosti sa prejavuje ako nezmeniteľnosť

rozhodnutia a spôsobuje tzv. prekážku právoplatne rozhodnutej veci (*impedimentum rei iudicatae*) a to znamená, že o tej istej veci, o ktorej sa už raz právoplatne rozhodlo, nemožno rozhodovať opäť. Ide o procesné vyjadrenie ústavnoprávnej zásady *ne bis in idem*, teda nikdy nie dvakrát o tej istej veci. Existencia prekážky právoplatne rozhodnutej veci tvorí neodstrániteľnú vadu konania, na ktorú je súd povinný prihliadať *ex officio*. Len čo súd zistí existenciu tejto prekážky, vedie to k zastaveniu konania vo forme uznesenia, proti ktorému je prípustné odvolanie. Táto prekážka nastáva predovšetkým vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec. O totožnosť veci ide vtedy, ak je daná totožnosť účastníkov konania a predmetu konania vyplývajúceho z rovnakých skutkových dôvodov a ak ide o to isté plnenie (*petit*), o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté. Prítom nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného, resp. či ten, kto v skoršom konaní vystupoval ako žalovaný, má alebo nemá v novom konaní procesné postavenie žalovaného). Konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov konania (či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie). Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným *petitom* vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t. j. ak vyplýva z rovnakého skutku). Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený nesprávne alebo neúplne (a tiež inak). O prekážku právoplatne rozhodnutej veci nejde v prípadoch, ak si súd určitú otázku v konaní posúdil prejudiciálne. Prejudiciálna otázka a jej posúdenie nesmie byť nikdy poňaté do výroku súdneho rozhodnutia, keďže výrok súdneho rozhodnutia je jedinou časťou rozsudku, ktorá nadobúda právoplatnosť, prejudiciálne posúdená otázka, ktorá sa prejavuje iba v odôvodnení rozsudku, nemôže tvoriť prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Výnimku tvorí situácia, keď bolo právoplatne rozhodnuté o žalobe na plnenie, ktorého predpokladom bolo prejudiciálne posúdenie (určenie) práva alebo právneho vzťahu. Ak bolo právoplatne rozhodnuté o povinnosti plniť, či už kladne alebo záporne (či sa žalobe vyhovel alebo bola zamietnutá), tvorí výrok takéhoto rozsudku prekážku právoplatne rozhodnutej veci vo vzťahu k určovacej žalobe medzi tými istými účastníkmi konania vo vzťahu k tomu istému skutku, ktorý už bol predbežne právne kvalifikovaný v rozsudku na plnenie. Naopak to však neplatí. Teda právoplatný rozsudok o určovacej žalobe netvorí automaticky prekážku právoplatne rozhodnutej veci voči žalobe na plnenie. Právoplatným rozsudkom o určení práva či právneho vzťahu sa ešte nerozhodlo o povinnosti plniť z tohto práva alebo právneho vzťahu. Preto je žaloba na plnenie v týchto prípadoch prípustná. Prekážka právoplatne rozhodnutej veci sa vzťahuje i na rozhodnutia vydané v rozhodcovskom konaní, v priestupkovom konaní, či v adhéznom konaní trestnom (Komentár Občiansky súdny poriadok Števec/Ficová a kolektív), (por. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Obdo 44/2011, sp. zn. 5 Cdo 115/2012, sp. zn. 3 MCdo 8/2013). Ak bolo právoplatne rozhodnuté o povinnosti plniť, tvorí výrok takéhoto rozsudku prekážku právoplatne rozhodnutej veci vo vzťahu k určovacej žalobe aj podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 100/01, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov pod R 110/2003, podľa ktorého právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie vytvára z hľadiska identity predmetu konania prekážku veci rozsúdenej pre konanie o žalobe na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, vychádzajúc z rovnakého skutkového základu. Z hľadiska postupu súdu nie je rozhodujúce, či sa určovacou žalobou žalobca domáha určenia existencie/neexistencie práva alebo určenia neplatnosti zmluvného dojednania. Obdobne sa k tejto problematike stavia aj aplikačná prax v Českej republike, napríklad v uznesení Ústavného súdu ČR zo dňa 07.01.1994, sp. zn. IV. ÚS 2/93, podľa ktorého právoplatné rozhodnutie o žalobe na plnenie predstavuje vždy takú prekážku veci právoplatne rozsúdenej pre žaloby na určení už z toho dôvodu, že ním bola súčasne posúdená existencia či neexistencia určitého právneho vzťahu alebo práva, z ktorého bolo žalované plnenie. Právna istota spolu s požiadavkou ochrany legitímnych očakávaní principiálne neznamená právo strany na rovnaké právne posúdenie jeho veci. Nesporne však znamená právo na vysvetlenie dôvodov, na základe existencie ktorých sa konajúci orgán verejnej moci od stabilného doteraz zastávaného právneho názoru odchyľil (III. ÚS 51/2014).

21. Dovolací súd pre úplnosť upriamuje pozornosť na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.

zn. III. ÚS 345/2017 zo 16. mája 2017, v ktorom Ústavný súd Slovenskej republiky uviedol, že zásadný vplyv na posudzovanie návrhu na obnovu konania uplatneného podľa § 228 ods. 1 písm. e/ O. s. p. má aj rozsudok Súdneho dvora C-234/04 zo 16. marca 2006 vo veci Rosmarie Capférer proti Schlang & Schick GmbH, v ktorom Súdny dvor uviedol, že únieové právo neprikazuje vnútroštátnemu súdu, aby preskúmal a rušil právoplatné rozhodnutie vnútroštátného súdu, ak sa aj ukáže, že je v rozpore s právom Európskeho spoločenstva. Týmto rozhodnutím Súdny dvor zdôraznil dôležitosť zásady res iudicata (jedinou výnimkou, keď Súdny dvor zakotvil povinnosť prelomiť túto zásadu, je situácia, keď vnútroštátny súd rozhodne vec, ktorá nepatrí do jeho kompetencie, ale do kompetencie orgánu Európskej únie).

22. Tento nedostatok odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v otázke väd konania namietaných dovolateľom má za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené súdu v ustanovení § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovaného procesne prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP a dovolateľ v ňom dôvodne namieta ním uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože mu týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

23. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Vzhľadom na výskyt vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP dovolací súd sa už nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

24. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.